

**СПОРТСКО-ТУРИСТИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА
ОПШТИНЕ СТАНАРИ**

Станари бб, 74208Станари
Република Српска
Босна и Херцеговина
Т: +387 53 290 742
Е: sto.stanari@gmail.com; www.stoos.org

Фотографија:
Мишо Којић
Веселко Трњанац

Штампање пропагандног материјала
суфинансирало је
Министарство трговине и туризма

Уредник: Директор ЈУ "СТООС"

Упознајмо Станаре

*На јужним падинама Крњина,
имзећу, не тако високих планина,
гдје шаргија свира од давнива,
Радња и Укрина теку вјековима,
ту се једно мјесто свило,
што је сваком мило.*

Станари

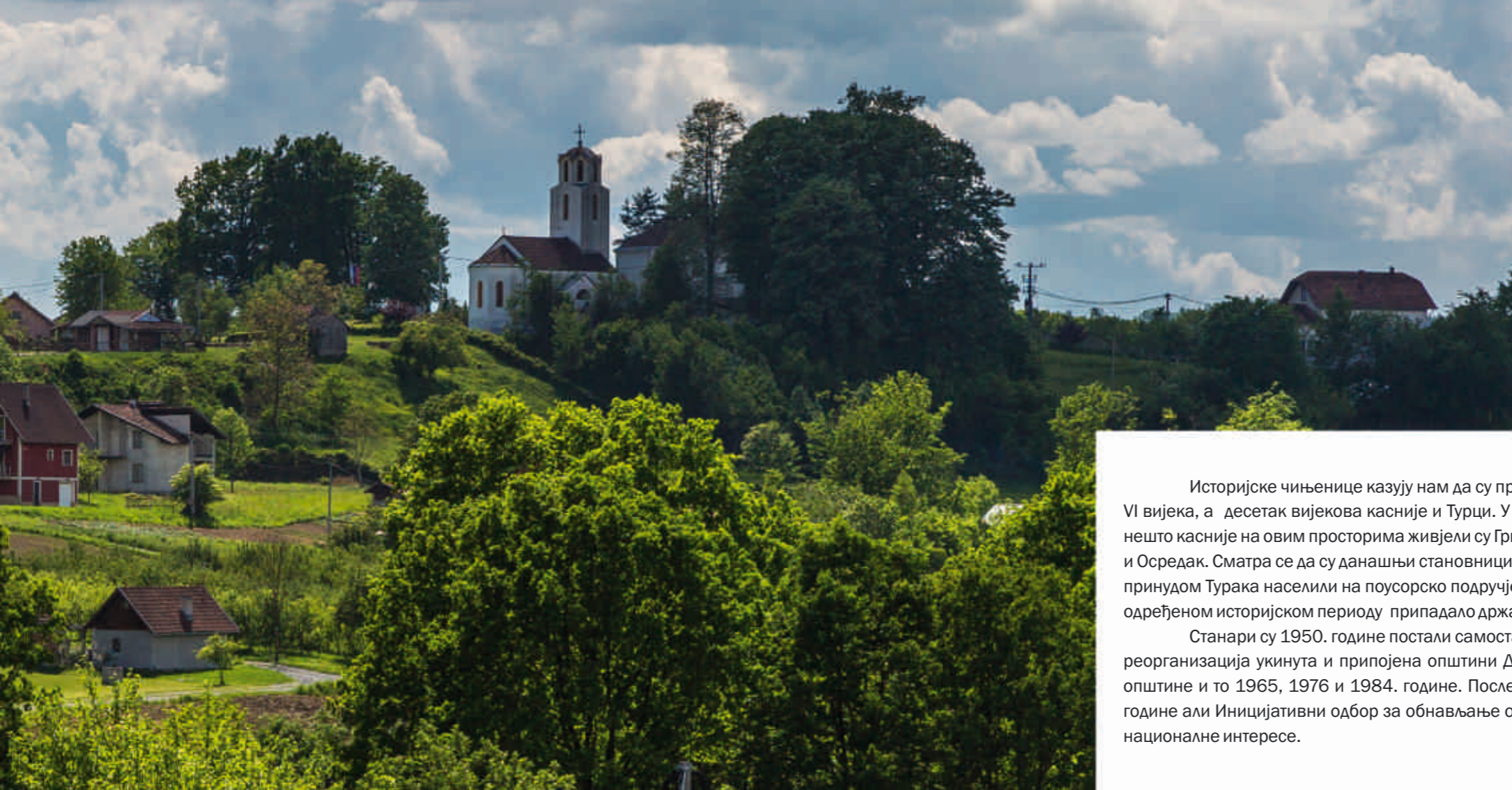

Станари су најмлађа општина у Републици Српској основана 2014. године од стране Народне скупштине Републике Српске доношењем Закона о оснивању општине Станари. Смјештени су на сјеверу Републике Српске, на подручју крњинског краја у сливу ријеке Укрине. Подручје општине чини 14 мјесних заједница са укупном површином од 161 km² на којој живи око 8000 становника.

Саобраћајно географски положај општине Станари изузетно је повољан с обзиром на њену релативно малу површину. Централним дијелом општине пружа се Регионални пут Р474-а повезујући Прњавор, Станаре и Добој, и жељезничка пруга Добој – Бањалука. Јужним ободима општине пружа се Регионални пут Р474 којим се спајају Прњавор, Станари и Тешањ (ФБиХ), док њеним рубним дијеловима на сјеверу пролази аутопут „9. Јануар“ који повезује Бања Луку и Добој, а у најскоријем периоду биће изграђена прикључна петља којом ће Станари добити излаз на ову саобраћајницу.

Умјерено континентална клима чини Станаре изузетно погодним мјестом за живот, а огромне количине енергента и изградња Термоелектране Станари учинили су да се овај крај почне убрзано развијати. Рељеф општине чини занимљива комбинација благо брдовитих и брежуљкастих предјела, те равница које се налазе уз ријечне токове дуж њених западних, сјеверних и јужних граница.

КРАТАК ИСТОРИЈАТ

Историјске чињенице казују нам да су просторе Крњина почетком нове ере освајали Римљани, затим Словени током V и VI вијека, а десетак вијекова касније и Турци. У давна времена ове просторе су насељавали становници илирског поријекла, а нешто касније на овим просторима живјели су Грци о чему свједоче и остаци грчких гробаља које можемо наћи у селима Брестово и Осредак. Сматра се да су данашњи становници овог подручја потомци српских досељеника из Старе Херцеговине који су се под принудом Турака населили на поусорско подручје, којем је припадала и садашња територија општине Станари, а које је у једном одређеном историјском периоду припадало држави српског краља Драгутина.

Станари су 1950. године постали самостална општина која је функционисала до 1959. године, када је у једној од бројних реорганизација укинута и припојена општини Добој. Након тога било је неколико безуспјешних покушаја обнављања статуса општине и то 1965, 1976 и 1984. године. Последњи покушај да Станари добију статус општине у бившој СФРЈ десио се 1991. године али Иницијативни одбор за обнављање општине Станари сам замрзава иницијативу, не желећи довести у питање шире националне интересе.

*Римокатоличка црква
у Драгаловцима*

Црква св. Апостола Петра и Павла

Црква св. Петке у Станарима

*Црква Покрова Пресвете
Богородице у Брестову*

СТАНАРСКА ПАРОХИЈА

Црква св. Јована Остружња Д.

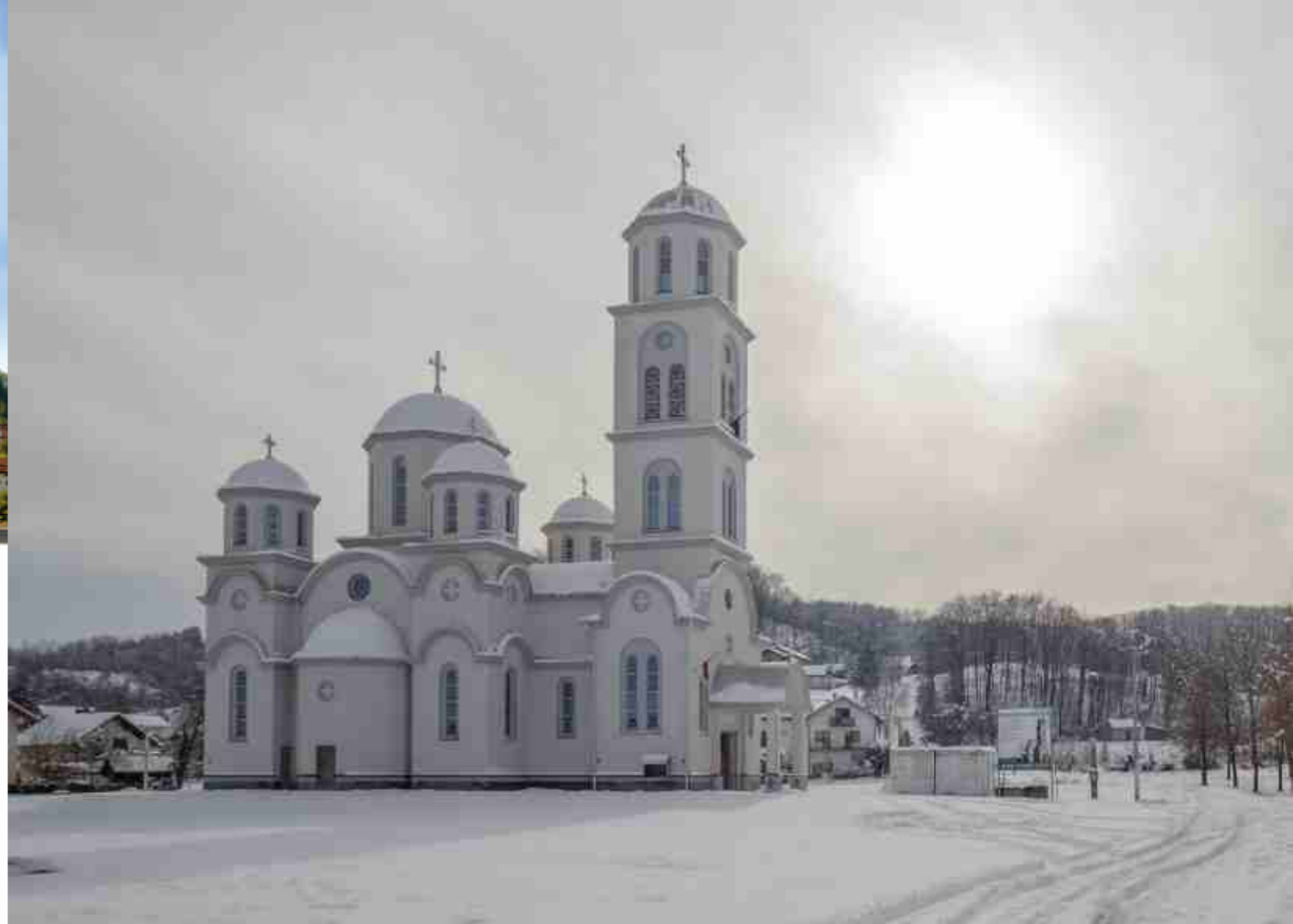
Настанак Станарске парохије веже се за 1936. годину када је саграђена Црква св. Петке. До те године становници Станара припадали су парохијама Појезне, Чечаве или Церовице, зависно од засеока у којима су живјели. У другом свјетском рату ова црква више пута оштећена и оскрнављена, а и након рата све до 1960. године црквени живот је спутаван под утицајем комунизма. Тек 1980. саграђен је парохијски дом који је завршен неколико година касније. Свој данашњи изглед црква св. Петке у Станарима добила је 1987. године када је обновљена и освећена архијерејском литургијом.

ВЈЕРСКИ ОБЈЕКТИ

У скоро свим мјесним заједницама општине Станари постоје саграђене православне цркве. Зависно од мјеста и периода изградње, иако на малој удаљености, знатно се разликује архитектура, унутрашње и спољашње уређење цркава. У селу Драгаловци постоји једина католичка црква на нашој општини, док у селима Митровићи, Остружња Горња и Рашковци нема саграђених цркава, с тим да у Рашковцима постоји молитвиште „Маслишта“ на коме се налази велики крст од камена.

СПОМЕН ХРАМ

Спомен храм Васкрсења Господњег у Станарима, има све одлике једног савременог, монументалног сакралног објекта данашњице какав можемо видјети у великим градовима Републике Српске. Смјештен је у самом центру насеља у непосредној близини основне школе и општинске управе. Ово је до сада највећи и дивљења достојан храм, који се извија високо изнад осталих објеката, плијени пажњу пролазника и на неки начин постаје симбол овога мјеста.

РИЈЕЧНИ ТОКОВИ

Највећа ријека која протиче кроз територију општине Станари је Укрина. Поред ње водну мрежу још чине ријеке Илова, Радња и Остружња те многобројни потоци, поред којих постоје мјеста погодна за излете и камповања у недирнутој природи поред старих воденица, хладних питких извора, травнатих површина и шума. Уз токове ријека Укрине, Остружње, Радње и Илове могу се пронаћи остаци напуштених воденица од којих су данас у функцији само двије на ријеци Радњи.

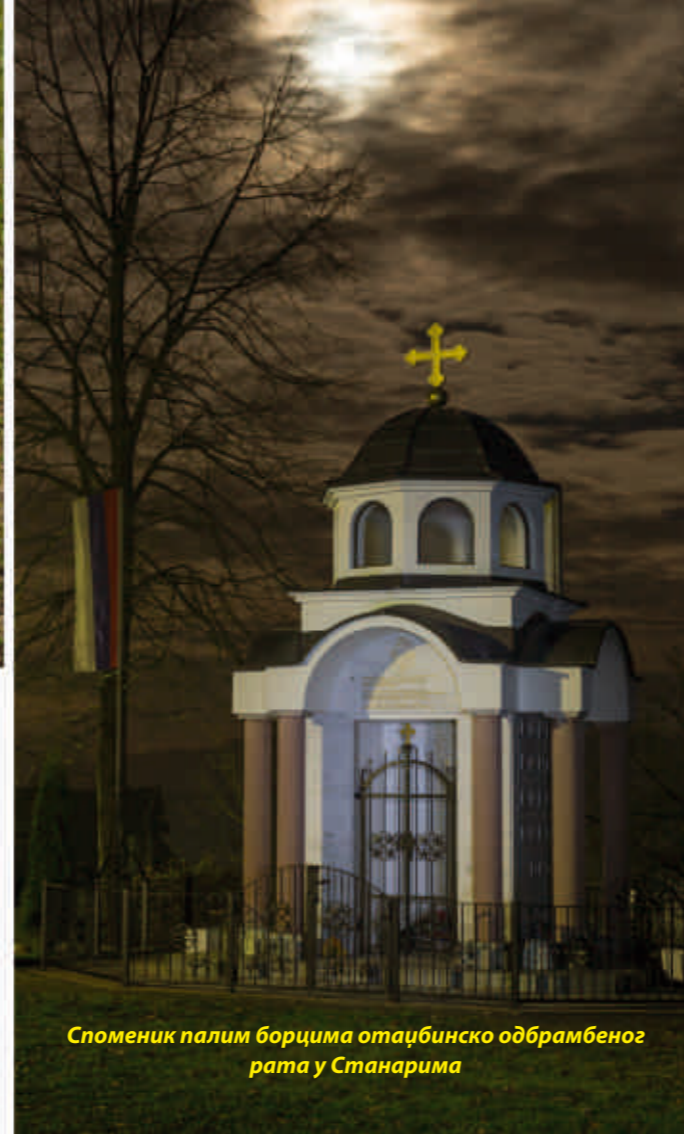
Ријека Укрина је посебно интересантна јер је једина од већих ријека чији се извор и ушће налазе на територији Републике Српске. Још једна занимљивост везана је за ову ријеку и ради се о посебном феномену када средином августа, око Преображења Господњег, ријека Укрина "цвјета". Ова појава траје неколико дана, а ради се о пресвлачењу незрелих мужјака инсекта *Palingenia longicauda* који се ослобађају бјеличасте опне која се задржава на површини воде, и ствара слику воде покривене латицама цвијећа.

**КУЛТУРНО ИСТОРИЈСКО
НАСЛЕЂЕ**

У оквиру културно историјских добара на просторима Станара значајно је представити Спомен костурницу из Другог свјетског рата, некрополе у селима Брестово, Осредак и Драгаловци, пећину у Церовици, утврђење Градина у Брестову, Завичајни музеј у Церовици и Споменике палим борцима из Одбрамбено-отаџбинског рата 1992-1995 који се налазе у свим мјесним заједницама.

Споменик палим борцима отаџбинско одбрамбеног рата у Станарима

**КУЛТУРНО ИСТОРИЈСКО
НАСЛЕЂЕ**

Један од значајнијих историјских споменика је спомен-костурница борцима НОБ, на узвишењу изнад насеља Станари. Масиван бетонски споменик, висине око 7 метара уочава се из свих дијелова урбаног подручја Станара.

ГРАДИНА БРЕСТОВО

Градина, Брестово, средњовјековно утврђење. На стрмој ниској стијени повише десне обале Украине грађевина потковичастог облика дужине око 23 m и ширине 13m. Састоји се од округлог торња и четвртастог пригратка.

Дебљинавањских зидова износи 2 m. Унутар грађевине сачуван је културни слој богат уломцима земљаних посуда које се бар у горњем слоју могу датирати у XV вијек.

ИСТОРИЈСКА
НАЛАЗИШТА

На подручју Станара постоје многи локалитети са стећцима који датирају из средњег вијека, од којих су најпознатија Грчка гробља у Брестову и Осредку. Осим тога издвајају се и налазишта из праисторије: Циганиште у Брестову, праисторијско насеље изнад долине Украине, површински налази керамике су из касног бронзаног или жељезног доба, и Матића главица палеолитска станица у Драгаловцима.

МУЗЕЈ У ЦЕРОВИЦИ

Завичајни музеј у Церовици оснива Парохија церовачка предвођена свештеником Мирославом Живковићем. Вишегодишњим напорима сакупљањем материјалних трагова културне баштине церовичког краја, уз свесрдну помоћ и подршку мјештана и стручних сарадника, стигло се до реализације сталне поставке овог музеја у мају 2014. године.

Стална поставка музеја садржи: археолошку, етнолошку, историјску и библиотечку збирку.

РЕКРЕАЦИЈА

Због повољне климе и рељефа територија општине Станари веома је погодна за лов пернате, високе и ниске дивљачи. У ловишту којим управља Ловачко удружење „Срндаћ“ тренутно најзаступљенија врста лова је лов на дивљу свињу, срнећу дивљач, лисицу и зеца, а од птичијих врста лов на фазана.

Ријеке које протичу кроз нашу општину веома су богате рибљим врстама као што су клен, бјелица, плотница, штука и шкобаљ чије има носи овдашње риболовачко удружење.

Подручје општине Станари веома је богато листопадном и четинарском шумом, те стога занимљив облик рекреације представља убирање јестивих гљива које се у овим шумама могу наћи у прољетном и јесењем периоду. Шетња пространим четинарским шумама изузетно прија плућима, па се често и од стране љекара препоручује особама које имају проблема са дисајним органима.

ЦЕРОВАЧКА ПЕЋИНА

ГАСТРОНОМИЈА

Пећина у Церовици међу локалним становништвом носи назив и Вуковића пећина. Ова пећина се налази на једној од дугих брдских коса које прате терен исток-запад. Улаз у пећину је до рата 1992-1995. године био највећим дијелом затрпан, али је за потребе скривања становништва и војске улаз откопан.

Пећина се састоји од улазне дворане, која је дијелом покривена обрушеним камењем са стропа, док је други дио под пећинским седиментима, махом састављен од глиновитог тла и ситних стијена, насталих процесом калцификације. Пећина је влажна цијелом површином због капања воде са стропова и температуре која никад не прелази 15° С.

На менијима малобројних ресторана могу се наћи разноврсна јела типична за ово подручје међу којима предњаче јела са роштиља. Поред тога гастрономску понуду чине и разне врсте квалитетног сира, димљеног сира, месне прерађевине (чварци, кобасице), сушено месо, те производи од ароније који се производе у сеоским домаћинствима.

Гастро фест Станари

МАНИФЕСТАЦИЈЕ

Станарска културна јесен

Гастро фест

У току 2017. године у организацији ЈУ „Спортско-туристичка организација општине Станари“ одржан је 1. Гасро фест који треба да прерасте у традицију. На овом догађају мноштво домаћих излагача добило је прилику да представи своје производе и на тај начин промовише станарску гастрономску понуду.

Станарска културна јесен

Већ двије године за редом Центар за културу Станари организује „Станарску културну јесен“, манифестација која траје од 20.10.-01.12. У том периоду учестали су културни догађаји: представе, музички концерти, изложбе, промоције књига, смотре фолклора и плесних група, које становништво у великој мјери испрати.

Фишијада

2017. године по први пут ЈУ Спортско-туристичка организација општине Станари у сарадњи са СРД „Шкобаљ“ организовала је такмичење у риболову на ријеци Укрини. Овом догађају присуствовали су такмичари и судије из Дервенте, Прњавора и Станара.

Теквон-до семинар

У организацији ТКД Клуба "Рудар" Станари и ТКД Клуба "Слога" Добој у Станарима се сваке године одржи дводневни теквон-до семинар на ком учествује више од 150 чланова теквон-до клубоја из регије.

ТУРНИР
У МАЛОМ ФУДБАЛУ

Станари могу да се поносе најзначајнијом спортском манифестацијом која се у организацији Спортског друштва „Рудар“ одржава од 1996. године и то првог викенда после Петровдана, а ради се о турниру у малом фудбалу и шаху који је прије 10-ак година попримио и међународни карактер.

У Станарима дјелују два културно-умјетничка друштва, СКПД Лазарица из Станара и КУД Церовица из Церовице, док на подручју Брестова традицију и обичаје од заборава чуца Завичајни клуб „Младост“ Брестово.

Ловачко удружење Срнађ, основано је 2015. године и броји око 250 чланова. Једно су од најорганизованијих удружења, броје седам секција од којих свака има изграђену ловачку кућу у којима се након лова чланови друже уз храну, пиће, неријетко и музику.

УДРУЖЕЊА